

SBORNÍK

ČESKOSLOVENSKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

ROČNÍK 1981 • ČÍSLO 4 • SVAZEK 86

VÁCLAV KRÁL

XVI. SJEZD KSC A ÚKOLY NAŠÍ GEOGRAFIE

Ve dnech 6. až 10. dubna 1981 se konal XVI. sjezd Komunistické strany Československa, který zhodnotil hlavní směry hospodářského a sociálního rozvoje naší republiky v uplynulém období 6. pětiletky a stanovil úkoly a hlavní směry rozvoje na léta 1981—1985. Sjezd se konal v Praze v nové monumentální budově Paláce kultury, který se stal význačnou dominantou panoramatu našeho hlavního města nedaleko historického Vyšehradu, při jižním okraji Gottwaldova mostu. Bylo konstatováno, že v uplynulém období 6. pětiletky probíhal rozvoj našeho hospodářství vcelku úspěšně a plánované úkoly byly splněny. Národní důchod se zvýšil o 20 % a ve srovnání s rokem 1970 více než o polovinu. Všech stanovených cílů se však nepodařilo dosáhnout. Příčinou byla skutečnost, že realizace šesté pětiletky probíhala ve velmi obtížných a složitých podmínkách. Tak se např. mimořádně zrychlil růst cen dovážených surovin, energie, materiálů a potravin. Zostřila se diskriminace vůči ČSSR z kapitalistického světa a konkurence na světových trzích. To mělo přirozeně svůj negativní vliv na plnění našeho hospodářského a sociálního programu. Přesto však dosažený stupeň životní úrovně u nás představuje vysoký standard.

V přijatém návrhu Hlavních směrů hospodářského a sociálního rozvoje ČSSR na léta 1981—1985 se počítá s tím, že objem vytvořeného národního důchodu se za období sedmé pětiletky zvýší o 14—16 %, při průměrném ročním vzestupu průmyslové výroby o 3,4—3,7 % a zemědělské výroby o 2 %. Charakteristickým rysem tohoto návrhu je, že předpokládá potřebný vzestup národního důchodu při nižším tempu růstu výrobní spotřeby. Je tedy založen na vyšším zhodnocování všech zdrojů použitých v materiální výrobě, v celém národním hospodářství.

Z hlediska geografie, především z hlediska profesionálních geografů, působících ve vědeckovýzkumných ústavech, ve školství i v jednotlivých resortních institucích, jsou ze sjezdových materiálů významné především ty části, které rámcově stanoví hlavní úkoly ve vědě a ve školství. Na tomto místě si je můžeme připomenout jen ve stručném, spíše heslovitém výtahu.

V úkolech základního výzkumu se o vědách o Zemi, do jejichž souboru geografie patří, praví: „*Vědecké poznatky o Zemi a vesmíru zaměřit na rozvoj domácí základny nerostných surovin, řešení problémů při dobývání ložisek v kritických podmínkách, na zdokonalení metod úpravy a využití nerostných surovin, dále na tvorbu, ochranu a regionální využití vodních zdrojů, předvídání klimatických změn, hospodárné využívání krajiny i ochranu a tvorbu životního prostředí*“. Na druhé polovině uvedených úkolů, jež patří do pracovní sféry geografie, je te-

matically založen plán výzkumných úkolů státních, resortních i fakultních na 7. pětiletku. V plném souladu s tezí o hospodárném využívání krajiny je rozvoj nauky o krajině v rámci geografie, probíhající u nás v posledních letech velmi úspěšně zejména na Slovensku.

Z úkolů stanovených XVI. sjezdem pro školskou politiku v příští pětiletce si uvedme jen několik základní faktů: „Zabezpečovat další postup v realizaci československé výchovně vzdělávací soustavy a vytvořit nezbytné podmínky pro výchovu početnějších populačních ročníků, zejména v základních a středních školách. V roce 1983—1984 dokončit zavádění nového pojetí základní školy a postupně realizovat obsahovou přestavbu středních škol. Rozvoj a strukturu vysokého školství, obsah a formy studia účinně přizpůsobovat dlouhodobým potřebám ekonomiky, vědeckotechnického rozvoje a preferovat studium technických oborů. Vytvářet podmínky pro vědeckovýzkumnou činnost vysokých škol, zvyšovat její účinnost.“ Na poli přestavby studia geografie na všech stupních škol byl vykonán v minulých letech velký kus práce, ale zdá se, že větší část je ještě před námi, zejména pokud uvažujeme vlastní realizaci přestavby ve výuce a v jejích výsledcích. Zájem našich učitelů geografie o řešení celé této složité problematiky je veliký, jak to mj. ukázaly obsáhlé a kritické diskuse na nedávno proběhlém 15. sjezdu československých geografů v Brně. Vzhledem k tomu, že převážná většina našich geografů právě pracuje ve školství na různých stupních škol, vystupují tyto úkoly pro nás v příští pětiletce tím naléhavěji.

V současném období přistupují geografové na všech pracovištích — ve školství, ve vědeckovýzkumných ústavech i v praxi — k rozpracování závěrů XVI. sjezdu Komunistické strany Československa na konkrétní podmínky svých pracovišť. Stejný úkol má i nově zvolený hlavní výbor Československé geografické společnosti a na stránkách našeho Sborníku bude jistě o jeho výsledcích referováno. Jsem přesvědčen, že všichni naši geografové se ve své další práci budou řídit výsledky XVI. sjezdu KSC a přispějí podle svých sil k dalšímu úspěšnému rozvoji naší společnosti.